

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a I.rendű felperes neve (**I. rendű felperes címe**) I. rendű és II.rendű felperes neve (**II. rendű felperes címe**) II. rendű felpereseknek - a dr. Lesták Erika ügyvéd (Lesták Erika Ügyvédi Iroda, 1065 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 21., IV/8.) által képviselt alperes neve (**alperes címe**) alperes ellen határozatok megtámadása iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2005. április 15. napján kelt 8.P.25.647/2004/17. szám alatti ítélete ellen az I-II. rendű felperesek részéről 18. sorszám alatt előterjesztett és 24. sorszám alatt kiegészített fellebbezése folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperesek eredetileg a Fővárosi Bíróságon 8.P.25.507/2003. szám alatt indítottak pert, melyben a 2003. május 9-én megtartott alperesi küldöttközgyűlésen hozott, valamennyi tisztségviselő és szerv megválasztására vonatkozó határozatot támadták. 2004. április 14-én keresetüket kiterjesztették a 2003. november 7-i küldöttközgyűlési határozatok és az azt előkészítő elnökségi ülések határozatai megtámadásával; a Fővárosi Bíróság ez utóbbi kereseti kérelmet elkülönítette az eredeti kereseti kérelem tárgyalásától. A 2003. május 9-én megtartott küldöttközgyűlésen hozott határozatok megtámadása iránti perben a felperesek a Fővárosi Bíróság ellen kizárási bejelentést tettek, melyre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla a per tárgyalására a Pest Megyei Bíróságot mint elsőfokú bíróságot jelölte ki. Végül - újabb kizárási kérelem folytán - ebben a perben a Heves Megyei Bíróság járt el és hozott ítéletet 2007. szeptember 18-án 5.P.20.096/2006/71. szám alatt: ebben az alperes 2003. május 9-én megtartott küldöttközgyűlésének 1-72/2003. szám alatti határozatait (más határozatokkal együtt) megsemmisítette. Az ítélet

elleni alperesi fellebbezést a Heves Megyei Bíróság 82. sorszámú végzésével hivatalból elutasította, amely végzést a Fővárosi Ítéltábla 2008. május 6-án kelt végzésével helybenhagyta.

Ezzel párhuzamosan a Fővárosi Bíróság előtt folyt a kereset-kiterjesztéssel érintett határozatok megtámadása tárgyában az eljárás, amely ügyben a felperesek az 1989. évi II. törvény (Etv.) 10. § (1) bekezdése alapján a következő kereseti kérelmeket terjesztették elő:

- kérték a 2003. november 7-i küldöttközgyűlésen meghozott valamennyi határozat megsemmisítését,
- valamint a 2003. december 9-i elnökségi ülésen hozott határozatok közül az 52/2003. számú, az 56/2003. számú és a 60/2003. számú elnökségi határozatok,
- a 2004. május 6-i elnökségi ülésen hozott határozatok közül az 1/2004. számú, a 3-10/2004. számú határozatok, valamint a 14. és 16. napirendi pont tárgyában hozott, nem számozott határozatok,
- továbbá a 2004. június 4-i küldöttközgyűlésen hozott valamennyi határozat,
- a 2004. június 25-i elnökségi ülésen hozott 12/2004. számú, valamint a 2. és 3. napirendi pont tárgyában hozott, nem számozott határozatok,
- végül a 2004. december 16-i elnökségi ülésen hozott 15/2004. számú határozat megsemmisítését.

A felperesek mindegyik támadott határozat vonatkozásában arra hivatkoztak, hogy a 2003. május 9-i tisztújító küldöttközgyűlés szabálytalanságai miatt a létrehozott testületek működése önmagában törvénysértő volt, ily módon a támadott határozatokat olyan testületek hozták, melyeknek törvényes megválasztása vitatott. A 2004. június 4-i küldöttközgyűlési határozatok megsemmisítésére irányuló kereseti kérelmükben a felperesek előadták azt is, hogy jogsértő volt a küldöttközgyűlés előkészítése, valamint összehívása, mert az nem az alapszabályban meghatározott módon és határidőben történt meg.

A felperesek utaltak arra, hogy valamennyi irat, így az ülések meghívóinak, az írásos előterjesztéseknek, a jelenléti íveknek és a kapcsolódó bizottsági döntések jegyzőkönyveinek a birtokában keresetüket pontosítani fogják.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, továbbá bejelentette, hogy perköltségigénye nincs.

Álláspontja szerint a felperesek nem bizonyították a keresetben foglalt állításukat. Nem tudja, milyen iratokat kellene még a felpereseknek átadnia, amikor a keresetük pontatlan.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felpereseknek a 2003. november 7-i küldöttközgyűlés határozatainak, a 2003. december 9-i elnökségi ülésen meghozott 52/2003. (XII. 9.) Eln. hat., az 56/2003. (XII. 9.) Eln. hat., továbbá a 60/2003. (XII. 9.) Eln. hat. számú határozatoknak, valamint a 2004. május 6-i elnökségi ülésen meghozott 1/2004. (V. 6.) Eln. hat., a 3-10/2004. (V. 6.) Eln. hat. és a 14. és 16. napirendi pontokra nézve hozott határozatoknak, valamint a 2004. június 4-i küldöttközgyűlés határozatainak és a 2004. június 25-i elnökségi ülés határozatai közül a 12/2004. (VI. 25.) Eln. hat. és a 2. és 3. napirendi pontokra nézve meghozott

határozatoknak, végül a 2004. december 16-i elnökségi ülésen hozott 15/2004. (XII. 16.) Eln. hat. számú határozatoknak a megtámadása iránti keresetét elutasította.

Jogi indokolása szerint a felperesek mint az alperesi társadalmi szervezet tagjai az 1989. évi II. törvény 10. § (1) bekezdése alapján terjesztették elő keresetüket, melyet arra alapítottak, hogy a 2003. május 9-ét követően megtartott valamennyi ülés a törvénysértő módon megválasztott tisztségviselőkkel önmagában törvénysértő. Bár a kereset-kiterjesztéssel érintett határozatokra vonatkozó iratokat kézhez vették, a kereseti kérelmet más indokokra, azaz más, az alperesi eljárás tekintetében általuk törvénysértőnek tartott tényre vagy körülményre nem terjesztették ki. Az Etv. 10. § (1) bekezdés alapján a kereset előterjesztésekor a társadalmi szervezet tagjának meg kell jelölnie, hogy az általa támadt határozatot mely okból tartja törvénysértőnek. E körben csak a 2003. május 9-i küldöttközgyűlésen hozott határozatok törvénysértő voltára utaltak, az erre vonatkozó perben azonban még nincs jogerős határozat. Addig pedig irányadó az Etv. 10. § (2) bekezdése, mely szerint a határozat megtámadása a határozat végrehajtását nem gátolja. Ez annyit tesz, hogy a társadalmi szervezeten belül a meghozott határozatokat végre kell hajtani, hiszen a bíróság indokolt esetben a határozat végrehajtását felfüggesztheti. A végrehajtás felfüggesztésére adott esetben nem került sor, ezért a 2003. május 9-én meghozott határozatok a társadalmi szervezeten belül irányadók. Ebből pedig az következik, hogy a felpereseknek a jelen perben támadott határozatok törvénysértő voltát bizonyítaniuk kell, a bizonyítás azonban a felperesek részéről nem befejezett cselekmény. Itt utalt az elsőfokú bíróság arra, hogy a felperesek nyomatékosan kérték, a bíróság az alperesnek a per tárgyalása felfüggesztésére irányuló indítványát utasítsa el.

Az elsőfokú bíróság összességében azt állapította meg, hogy a támadott határozatok vonatkozásában a felperesek nem bizonyították, hogy azok a megjelölt okból törvénysértőek lennének. A 2004. június 4-i küldöttközgyűlésen hozott határozatok tekintetében pedig kereseti tényelőadásukat nem pontosították, jóllehet az iratok birtokában voltak, mégsem jelölték meg, hogy az alapszabályi rendelkezések közül melybe ütközik az ülések előkészítése tekintetében tett intézkedés az alperesi társadalmi szervezet részéről és mikori határidővel kellett volna összehívni az ülést. Így a bíróság csak azt a felperesi konkrét állítást vizsgálhatta, hogy a meghozott határozatok azért törvénysértőek, mert a 2003. május 9-i küldöttközgyűlésen törvénysértő módon választották meg az alperes vezető tisztségviselőit. Mindezekre figyelemmel a kereset bizonyítatlan maradt, ezért az elsőfokú bíróság azt minden tekintetben elutasította.

Az ítélet ellen az I-II. rendű felperesek éltek fellebbezéssel kérve az elsőfokú bíróság döntésének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára történő utasítását. Indítványozták, hogy a Fővárosi Ítéltábla a megismételt eljárásra másik tanácsot, illetve másik megyei bíróságot jelöljön ki. Kérték a fellebbezési perköltségük megállapítását.

Álláspontjuk szerint a Pp. 252. § (2) bekezdés alkalmazása szükséges, mert az elsőfokú bíróság több lényeges eljárási szabálysértést követett el. Így törvénysértően határozott, amikor az eredeti kereseti kérelmekről a kiterjesztett

kereseti kérelmeket elkülönítette, mert ez azt eredményezte, hogy párhozamos bizonyításra és eljárásra került sor. Az elkülönítés ugyanakkor nem terjedt ki a 2003. június 12-i, a 2003. október 3-i és a 2003. november 7-i elnökségi ülésekre, ezért a 17. sorszámú ítélet meghozatalánál csak részítéleti formában lehetett volna dönteni. Az elkülönített kereseti kérelmek tekintetében nem lehetett volna határozatot hozni mindaddig, amíg a 8.P.25.507/2003. számú perben a 2003. május 9-i közgyűlési határozatok tárgyában nem születik döntés. Ugyanakkor ezen határozat meghozataláig a jelen perben a tárgyalás nem volt felfüggeszthető, mert e per nem önállóan indult, hanem csak a tárgyalás került elkülönítésre, ezért az a körülmény, hogy az alperes a tárgyalás felfüggesztésére vonatkozó kérelmét visszavonta, még nem jelentette, hogy érdemi határozatot lehetett volna hozni a perben. A felperesek sérelmezték azt is, hogy az elsőfokú bíróság a terhükre rótta, hogy a későbbi határozatok megtámadásának is jogalapjaként szereplő 2003. május 9-i tisztújító küldöttközgyűlés határozatainak megtámadása miatti kereset még nem került elbírálásra. Ezzel szemben akkor járt volna el helyesen a bíróság, ha ebben a perben is lefolytatja ugyanazt a bizonyítást, mint amelyet a 8.P.25.507/2003. számon folyó perben indítványoztak. Ilyen párhuzamos bizonyítás nélkül, illetve a másik perben születendő ítélet bevásása nélkül e perben határozatot hozni nem lehetett volna. Sérelmezték, hogy az alperesi képviselő nem valós nyilatkozata alapján rögzítette a bíróság, hogy a felperesek az iratokat az alperestől megkapták és ennek birtokában tették meg nyilatkozataikat. Ezzel szemben ők csak a bíróság által megküldött iratokat, valamint a 2005. március 10-én kelt Emlékeztetőben foglalt jegyzőkönyveket - előzményi és iratcsatolmányok nélkül - vették át. Az elsőfokú bíróság ily módon a Pp. 124. § (4) bekezdés a) pontjában és a Pp. 198. § (2) bekezdésében foglalt bizonyítási szabályt megsértette, felperesi kérelem ellenére a vonatkozó okiratokat nem szerezte be, azokat a közhasznú nyilvántartásban szereplő alperes sem csatolta, a bizonyítási teher nem teljesítéséből eredő következményeket ezért nem lehet a felperesekre hárítani. Az elsőfokú bíróság megsértette továbbá a Pp. 7. § (1) és (2) bekezdését, a 3. § (6) bekezdését és a 136/B. § (2) bekezdését, amikor a 2005. április 15-i tárgyaláson az alperesi képviselő által becsatolt hatalmas iratanyagot a jegyzőkönyvvel együtt a részükre észrevételezésre nem kézbesítette, és megfelelő kioktatás nélkül hozott érdemi határozatot. A tárgyalást a törvény értelmében kötelezően el kellett volna halasztani. Önmagában is eljárási szabálysértés, hogy az elsőfokú ítélet olyan tényállást állapít meg, melynek az alapjául szolgáló iratok nem kerültek ismertetésre.

Mindezek mellett az elsőfokú ítélet meghozatalánál kizárt bíróság járt el. A Fővárosi Bíróság alperessel szemben ugyanis személyiségi jogok megsértése miatt pert indítottak egy másik ügyszám alatt, e per a Pest Megyei Bíróság előtt 17.P.21.021/2005. számon folyamatban van. A Pp. 13. (1) bekezdés a) és e) pontja, továbbá a Pp. 14. §-a folytán az eljáró Fővárosi Bíróság ki volt zárva az eljárásból, ezért a Pp. 252. § (2) bekezdésének alkalmazása indokolt azzal, hogy másik bíróság kijelölése is szükséges.

A felperesek szerint az elsőfokú bíróságnak a kereset elutasítását indokoló érvelése sem helytálló. Az Etv. 10. § (1) és (2) bekezdéséből nem lehet arra a

következtetésre jutni, hogy amennyiben a határozat végrehajtását a bíróság nem függeszti fel, a társadalmi szervezet határozata törvénysértő jellegét nem lehet megállapítani. A határozatok végrehajtása felfüggesztésének hiánya ugyanis a határozatot nem legitimálja, ha a határozat jogszabálysértő. Bár a felfüggesztésre nem került határozatok abban az értelemben a társadalmi szervezeten belül valóban irányadók, hogy addig, amíg a határozatokat a bíróság nem semmisíti meg, azok érvényesnek fogadhatók el. A bíróság azonban a határozatokat a meghozataluk idejére visszaható hatállyal bírálja el és semmisíti meg, ezért nyilvánvaló, hogy olyan határozatok esetében, amelyeket a törvénysértő tisztújító választással érintett testületek ezt követően hoznak, a kereset előterjesztése már akkor szükségessé válik, amikor még a bíróság a testület megalakításának jogszerűségét nem bírálta el. A felperesek megjegyezték, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása e részében nem is érthető, az indokolás a keresettel és a kereset-kiterjesztéssel nincs összefüggésben, ezért az nem felel meg a Pp. 221. §-ban foglalt feltételeknek. Az elsőfokú bíróság továbbá fentebb megjelölt magatartásával megsértette a Pp. 2. § (1) bekezdésében szabályozott tisztességes eljárásra vonatkozó alapelvet is.

A felperesek kifejtették, hogy érdemben is törvénysértő a 2003. november 7-i küldöttközgyűlési határozatok megsemmisítésére vonatkozó kereset elutasítása. E küldöttközgyűlés létrehozása, megalakítása ugyanis ugyanolyan törvénysértő módon történt, mint a 2003. május 9-i közgyűlés esetén, mert a területi tagozatok küldöttei szabályszerűen nem lettek megválasztva, a csatolt jegyzőkönyvekből nem állapítható meg, hogy az ezen a napon megtartott két küldöttközgyűlés tekintetében az melyikre vonatkozik, a küldöttközgyűlés határozatképtelen volt, a 2003. november 7-i jelenléti ívből nem állapítható meg, hogy az melyik küldöttközgyűlésre (a 10 órára, vagy a 10 óra 30 percesre) vonatkozik, valamelyik küldöttközgyűlésről jelenléti ív nem készült, az egyetlen jelenléti ív 52 fő küldöttet, illetve küldötti jogállású személyt tüntet fel, és a jegyzőkönyv is megállapítja, hogy a minősített többséghez 57 küldöltre lett volna szükség az alapszabály módosításához. A mandátum-vizsgálatról és a titkos szavazás során a szavazatszedő bizottság eljárásáról jegyzőkönyv nincs csatolva, ezért az feltételezhetően az alapszabály szerint nem történt meg. Hasonló a helyzet a 2004. június 4-i küldöttközgyűlési határozatokkal is, ezek az alapszabály 20. § (7) bekezdésébe ütköznek. A Fővárosi Bíróságnak rendelkezésre állt az alapszabály, amely alapján ezt könnyűszerrel megállapíthatta volna. Mindezekre figyelemmel kérték az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését a Pp. 252. § (1), (2) és (3) bekezdése alapján is.

A felperesek 24. sorszám alatt fellebbezésüket akként egészítették ki, hogy kérték, az ítélet tábla az alperest 24.000 forint lerótt fellebbezési illeték és ennek 2005. július 15-től az ezen időpontot megelőző naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal számított késedelmi kamatai megfizetésére is kötelezze. Indítványozták továbbá, hogy 400 forint készkiadás megtérítése tárgyában az ítélet tábla az állam terhére hozzon határozatot, mert e költség a bíróság érdekkörében el nem hárítható ok miatt merült fel.

A felperesek hangsúlyozták, hogy a kereset-kiterjesztés elkülönítése nélkülözte a tisztességes és szakszerű bírósági eljárást. Az elkülönítés miatt teljesen

indokolatlanul és feleslegesen merült fel illeték-többletköltség, melyet jelen fellebbezésükre kellett leróniuk. Éppen ezért tartják fenn azt a jogot, hogy a lerová keltétől az illeték után járó késedelmi kamat is a javukra megtérítésre kerüljön. Ezen túlmenően sérelmezték, hogy bár kizárási kérelmet terjesztettek elő az elsőfokú ítélet meghozatala után a Fővárosi Bíróság ellen, ennek ellenére az a fellebbezési ügyben (a fellebbezés hiányainak pótlása iránt) intézkedett és az elutasítás jogkövetkezményeit helyezte kilátásba. Az ezzel kapcsolatos levélváltásból ered az a 400 forintos többletköltségük, melynek megtérítését az állam terhére kéri a 12/2002. (VI. 24.) IM rendelet alapján.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte annak helyes indokaira utalással.

Az elsőfokú eljárás során előterjesztett ellenkérelmét változatlanul fenntartotta. A fellebbezésre észrevételezte, hogy a Fővárosi Bíróság által a per során becsatolni kért iratokat minden esetben megküldte a bíróságra. A fellebbezés 13. oldalának utolsó bekezdésében hiányolt iratok megküldésére azért nem került sor, mert ezt nem a bíróság kérte az alperestől, hanem a felperesek közvetlenül az alpereshez előterjesztett kérése volt; bírósági felhívás hiányában azonban mulasztás nem történhetett. Megjegyezte, hogy a felperesek 2005. március 8-án az alperes Országos Irodájában megjelenve nem kérték a jegyzőkönyvek irattári példánya mellékleteinek fénymásolatát, mert előadásuk szerint az elnökségi ülésen hozott határozatokra voltak kíváncsiak, amelyeket a jegyzőkönyvek és nem azok mellékletei tartalmaztak. Nem valós továbbá a felperesek azon kijelentése, miszerint a 2005. április 15-i tárgyalási határnapon azért nem jelentek meg, mert az iratokat nem kapták meg. Ezzel szemben a fellebbezés 6. oldal 6. bekezdése is tartalmazza, hogy már 2005. március 10-én a II. rendű felperes útján a szükséges iratokat a felperesek átvették. Az Országos Irodában továbbá átvételre került 2005. március 8-án a 2004. június 4-i küldöttgyűlés jegyzőkönyve is, amelyet a felperesek most fellebbezésükben hiányolnak.

Az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem érintett rendelkezése nem volt, ezért az ítélet tábla azt teljes terjedelmében bírálta felül.

A felperesek fellebbezése alaptalan.

A Fővárosi Ítélet tábla a felperesek által a fellebbezési tárgyaláson előadottakra figyelemmel először azt vizsgálta, hogy van-e helye a részéről ítélethozatalnak a kizárási indítványra tekintettel, valamint az alperesi képviselőt szabályszerűen biztosított-e, vagy esetleg e körben további intézkedés szükséges.

A felperesek azért hivatkoztak az ítélet tábla kizártságára, mert vele mint alperessel szemben más bíróság előtt általuk indított per van folyamatban: ez a körülmény a Pp. 13. § (1) bekezdés e) pontja szerinti kizárási okot alapozhatná meg, és nem az abszolút kizárási oknak minősülő a) pontot. A Pp. 19. § (1) bekezdése szerint továbbá az a bíróság, aki a személyére vonatkozó kizárási okot maga jelentette be, bejelentésének elintézéséig a perben nem járhat el. Minden más esetben az érintett

bíró továbbra is eljárhat ugyan, de ha a Pp. 13. § (1) bekezdésének a) - d) pontjai alá tartozó kizárási okról van szó, a bejelentés elintézéséig az érdemi határozat hozatalában nem vehet részt.

A fenti jogszabályhelyből következően a Pp. 13. § (1) bekezdés e) pontjába foglalt kizárási ok esetén a bíróság eljárhat és érdemi határozatot is hozhat: a Fővárosi Ítéltábla ezért a jogerős döntést meghozhatta.

A felperesek utaltak e körben arra, hogy az elfogultsági kifogás előterjesztése esetén történő eljárás rossz fényt vethet az ítéltáblára: mivel azonban maga a jogszabály jogosítja fel a bíróságot ilyen esetben az eljárásra, vagyis a jogalkotói szándék éppen az volt, hogy a bíróság a nem maga által bejelentett elfogultsági kifogás esetén eljárhasson és dönthessen, ez pedig a felperesi megközelítést cáfolja, ezért a hivatkozás nem vehető figyelembe.

Az alperesi képviseletet a felperesek azért vitatták, mert álláspontjuk szerint a társadalmi szervezetek bíróság által vezetett nyilvántartásának jelentősége nincs, mivel az abban foglaltakkal szemben az alperes törvényes képviselője a Heves Megyei Bíróság 5.P.20.096/2006/71. szám alatti ítélete folytán a II. rendű felperes, ahogy ezt a Fővárosi Bíróság 16.Pk.62.472/1990/46. számú - nem jogerős - végzése is rögzíti. Mivel az alperesi jogi képviselőnek szóló meghatalmazást nem a törvényes alperesi képviselő írta alá, az csakis semmis megbízási szerződésen alapulhat.

Ezzel szemben az 1989. évi II. törvény (továbbiakban Etv.) 1. § (4) bekezdéséből és a 4. § (1) bekezdéséből következően a társadalmi szervezet nyilvántartásba vételével válik jogi személlyé. A nyilvántartásba vett adatok között a 6/1989. (VI. 8.) IM rendelet 1. számú melléklete szerint szerepel a társadalmi szervezet képviselőjének neve. Az adatok bejegyzése és a bejegyzett adatok változásának átvezetése a bíróság végzésével történik.

A Ptk. 29. § (4) bekezdése szerint ha jogszabály a jogi személy létrejöttét nyilvántartásba vételhez köti, a bejegyzett körülmények megváltoztatása harmadik személyek irányában csak akkor hatályos, ha a változást a nyilvántartásba bevezették. Mindaddig tehát, amíg a bíróság végzéssel meg nem változtatja a bejegyzett adatokat, azok teljes bizonyító erővel bírnak, közhitelesek. Ebből pedig az következik, hogy a bírósági nyilvántartáson való átvezethetőség szempontjából lehet jelentősége egy, a társadalmi szervezetre vonatkozó jogerős ítéletnek, önmagában azonban az a képviseleti jogot nem alapozza meg. Ugyancsak nem dönti meg a nyilvántartásban szereplő alperesi képviselet fennálltát az a tény, hogy az alperesi társadalmi szervezet vonatkozásában több nemperes eljárás van folyamatban, illetve több ilyen eljárás van felfüggesztve; ettől függetlenül a társadalmi szervezet képviselőjének a bírósági nyilvántartásban szereplő személyt kell tekinteni egészen addig, amíg a bíróság a bejegyzett adatokat végzéssel meg nem változtatja (BH 1992/720. és BH 2000/228.).

Ezen túlmenően megjegyzi az ítéltábla, hogy a másodfokú tárgyalásra szóló idézés az alperesnek névre szólóan került kiadásra, és hogy azt meghatalmazottként ki vette át, az idézés szabályszerűsége szempontjából közömbös. A 2005. december 2-án előterjesztett fellebbezési ellenkérelmet pedig

az akkori törvényes képviselő nyújtotta be, ezért a fellebbezési tárgyalás megtartásának akadálya nem volt.

A felperesek fellebbezésükben a Pp. 252. § (2) bekezdésének alkalmazását kérték, mert álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság lényeges eljárási szabálysértéseket követett el. A felhívott jogszabályhely azonban az ítélet hatályon kívül helyezéséhez nemcsak azt a feltételt írja elő, hogy az elsőfokú bíróság az elsőfokú eljárás lényeges szabályait sértve járjon el, hanem azt is, hogy ezek olyan súlyúak legyenek, amelyek miatt szükséges a tárgyalás megismétlése vagy kiegészítése. Ilyen jellegű eljárási szabálysértés az elsőfokú eljárás során nem történt.

A felperesek kifogásolták a 2004. április 14-én előterjesztett kereset-kiterjesztéssel érvényesített kereseti kérelmek elkülönítését az eredetileg benyújtott kereseti kérelmek tárgyalásától. Amellett, hogy a Pp. 149. § (1) bekezdés alapján meghozott végzés ellen egyáltalán nincs helye fellebbezésnek (Pp. 233. § (3) bekezdés b) pont), megállapítható az is, hogy az elkülönítésnek a per érdemére nincs kihatása, hiszen a Fővárosi Ítéltábla 2005. december 6-án meghozott végzésével a per tárgyalását az eredetileg a Fővárosi Bíróság előtt 8.P.25.507/2003. számon indult, majd a Heves Megyei Bíróság előtt folyt per jogerős befejezéséig felfüggesztette. Ily módon a felpereseket az elkülönítésből eredően hátrány nem érte.

Itt jegyzi meg az ítéltábla azt is, hogy az egyes kereseti kérelmek elkülönített tárgyalása során a felperesek a korábban előterjesztett kereseti kérelemmel összefüggő eljárásban kizárási indítványt terjesztettek elő a Fővárosi Bíróság, majd a Pest Megyei ellen, amely eredményre vezetett. Így került az ügy a Heves Megyei Bíróságra; és mivel a kereseti kérelmek elkülönített tárgyalásáról csak ugyanazon bíróság előtti eljárások esetében beszélhetünk, a kijelölést követően már nem elkülönítésről, hanem a Heves Megyei Bíróság és a Fővárosi Bíróság előtti önálló perekről van szó. Ez utóbbi az oka az önálló illetékezés szükségességének is.

A felperesek kifogásolták az elsőfokú bíróság bizonyítással (iratbeszerzéssel) kapcsolatos tevékenységét. Ezzel összefüggésben az ítéltábla rámutat arra, hogy az Etv. 10. § (1) bekezdésére figyelemmel minden alperesi határozat megtámadására irányuló igény önálló kereseti kérelemnek minősül, hiszen azok önálló perben is érvényesíthetők lettek volna, ezért vizsgálendő azok mindegyikénél önállóan a megtámadási határidő is. Ebből azonban az is következik, hogy minden egyes kereseti kérelemnek meg kell felelnie a Pp. 121. §-ban foglalt kötelező tartalmi követelményeknek. A 16. sorszám alatti keresetpontosítás - amely a végső soron fenntartott keresetet tartalmazza - megjelöli, hogy a felperesek a társadalmi szervezet mely szervének milyen határozatát támadják, és azt is, hogy miért. Ez utóbbi körben adták elő, hogy a 2003. május 9-i tisztújító küldöttközgyűlés szabálytalansága miatt a későbbi testületek működése - így a határozathozatala - törvénysértő, valamint a 2004. június 4-i határozatok tekintetében az is, hogy a küldöttközgyűlés előkészítése és összehívása nem felelt meg az alapszabálynak. Az állandó bírói gyakorlat szerint a társadalmi szervezet alapszabályába foglalt rendelkezés megsértése törvénysértésnek minősül (BH 1997/366.), tehát a felperesek valamennyi kereseti kérelmük tekintetében törvénysértésre hivatkoztak.

A Pp. 121. § (1) bekezdés c) pontja és az Etv. 10. § (1) bekezdése alapján azonban nem elég hivatkozni a törvénysértésre, konkrétan elő kell adni, hogy miben áll a törvénysértés, mik az alapul szolgáló tények és azok bizonyítékai. Ehhez képest már a keresetlevél mellékletét kellett, hogy képezze a törvénysértést igazoló irat, bizonyíték, vagyis nem fogadható el az a felperesi vélekedés, miszerint a kereset alapjául szolgáló okiratokat az alperesnek kellett volna szolgáltatnia. A felperesek nem adták elő a törvénysértés mibenlétét sem, kereseti tényelőadás nélkül pedig nem lehet mire bizonyítani.

Megjegyzni az ítéltábla, hogy az alperes közhasznú társadalmi szervezet, amelyre az 1997. évi CLVI. törvény 7. § (3) bekezdése irányadó, ennél fogva a működésével összefüggő iratokba bárki betekinthez (alperesi alapszabály 26/A. § (4) bekezdés). Emiatt az ügyben releváns, a kereset pontos előterjesztéséhez szükséges iratok csatolása a felperesek kötelezettsége volt, az iratbeszerzés a Pp. 192. § (1) bekezdése alapján nem volt áthárítható az elsőfokú bíróságra. A periratokból kitűnik, hogy a felperesek 2005. március 8-án a kért iratokat meg is kapták az alperestől, kivéve a 2004. június 4-i küldöttközgyűlés jegyzőkönyvének másolatát és az ezt megelőző, utolsó elnökségi ülés jegyzőkönyvét. Ha azonban a törvénysértést a 2003. május 9-i tisztújítás törvénytelen volta okozta, ez utóbbi iratok tartalma irreleváns. A felperesek utaltak ugyan a közgyűlés nem megfelelő előkészítésére és összehívására is, azt azonban, hogy ez miért nem felelt meg az alapszabályban foglaltaknak, nem adták elő. Ilyen körülmények között pedig az elsőfokú bíróság nem volt abban a helyzetben, hogy az alapszabály valamely konkrét rendelkezésével összevesse az előadottakat, a törvénysértés megjelölt okához képest a perben nem volt mit bizonyítani. Tévesen hivatkoztak tehát a felperesek arra, hogy a perben a bizonyítási teher megfordult és a bíróságnak az alperes terhére kellett volna értékelnie bizonyos iratok hiányát: ezeket ugyanis már a keresetlevél mellékleteként kellett volna csatolni (Pp. 121. § (2) bekezdés).

A felperesek kifogásolták azt is, hogy az elsőfokú bíróság nem tett eleget a Pp. 3. § (6) bekezdésben foglalt kötelezettségének. A felhívott jogszabályhely szerint a bíróság köteles gondoskodni arról, hogy a felek minden, az eljárás során előterjesztett kérelmet, jognyilatkozatot, valamint a bírósághoz benyújtott okiratot megismerhessenek és azokra - törvényben előírt időn belül - nyilatkozhassanak. Az idézett Pp. §-ból és különösen a Polgári perrendtartás alapelveiből nem következik, hogy a szabályszerűen idézett felperesek távollétében nem hozható ítélet, ha az ellenfél iratokat csatol, különösen olyan esetben, amikor a benyújtott iratok (a 2005. március 10-i Emlékeztető szerint is) a felperesek rendelkezésére állnak. Az a bírósági tárgyalási jegyzőkönyvből kitűnik, hogy az iratismertetésre valóban nem került sor, ami eljárási szabálysértés ugyan, de nem olyan súlyú, ami az ítélet hatályon kívül helyezésére vezethetne: a felpereseknek ugyanis az iratok a rendelkezésére állnak, valamint azok külön ismertetését a másodfokú tárgyaláson nem kérték.

A felperesek eljárási kifogásaik között utaltak arra is, hogy az elsőfokú bíróság a felperesek kizárási indítványa ellenére eljár a perben.

A periratok alapján az állapítható meg, hogy a 2005. április 15-én kelt elsőfokú ítélet meghozatalát követően, 2005. május 25-én a felperesek „kereset-kiterjesztés és kizárási bejelentés” megnevezéssel beadványt nyújtottak be a Fővárosi Bírósághoz, amelyben - ebben az eljárásban már el nem bírálható - újabb kereseti kérelmet terjesztettek elő, valamint a Pp. 13. § (1) bekezdés a) és e) pontjai alapján a Fővárosi Bíróság kizárást kérték. A kizárást okaként a Fővárosi Bíróság ellen más bíróság előtt folyó általuk indított pert jelölték meg.

A Pp. 13. § (1) bekezdés a) pontja azonban csak akkor lenne irányadó, ha a jelen perben szerepelne alperesként a Fővárosi Bíróság, ennek hiányában kizárólag a Pp. 13. § (1) bekezdés e) pontja szerinti elfogultság kérdése lenne vizsgálható. A felperesek azonban az ügy érdemi elintézését, az elsőfokú ítélet meghozatalát követően terjesztették be elfogultsági kifogásukat, ezért erre figyelemmel az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére nem kerülhet sor. Az elsőfokú bíróság egyébként is a Pp. 19. § (1) bekezdésének megfelelően járt el, amikor a felpereseket a hiányzó fellebbezési illeték pótlására hívta fel, ezen intézkedése alappal nem kifogásolható.

Összegezve megállapítható, hogy az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére ok nincs.

A per érdemét tekintve a Fővárosi Ítéltábla annyiban egyetért a fellebbezésben foglaltakkal, hogy a kereset elutasításának nem lehetett oka a bizonyítottság hiánya. Ennek ellenére az ítéltábla a felperesek keresetét - az elsőfokú bíróság rendelkező részbe foglalt döntésével megegyezően - maga sem találta teljesíthetőnek, de eltérő jogi indokok alapján.

A felperesek keresetüket az Etv. 10. § (1) bekezdésére alapították, vagyis mint a társadalmi szervezet tagjai támadták az alperes szerveinek szerintük törvénysértő határozatát. A tag által előterjesztett ilyen tartalmú kereset alapján az Etv. 16. § (1) bekezdése szerinti bíróság az Etv. 16. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt jogkövetkezményt alkalmazhatja: vagyis a társadalmi szervezet tagja által indított kereset alapján a bíróság megsemmisítheti a társadalmi szervezet törvénysértő határozatát. A kialakult és a Legfelsőbb Bíróság által követett bírói gyakorlat szerint ugyanis a bíróság a tag által előterjesztett kereset esetén is az Etv. 16. § (2) bekezdésében foglalt speciális törvényi rendelkezés szerint hozhatja meg a törvényesség helyreállítása érdekében szükséges döntést (BH. 1992/724.).

Az Etv. 3. § (1) bekezdése szerint a társadalmi szervezet olyan önkéntesen létrehozott, *önkormányzattal rendelkező* szervezet, amely az alapszabályban meghatározott célra alakul, nyilvántartott tagsággal rendelkezik, és céljának elérésére szervezi tagjai tevékenységét.

Az idézett §-ban megfogalmazott önkormányzatiság elvére és a szervezet autonómiájára figyelemmel az állam a társadalmi szervezet belső vitáiba csak kivételesen avatkozik be. Ilyen eset, ha a társadalmi szervezet valamely szerve törvénysértő határozatot hoz, mert ilyenkor megfelelő jogvédelmet kell biztosítani a

tagok részére, a jogsértés ugyanis alapvető állampolgári joguk gyakorlásában korlátozza őket.

Az Etv-hez fűzött jogalkotói indokolás fenti szövege az Etv. 10. § (1) bekezdésében biztosított jog társadalmi rendeltetését fogalmazza meg, erre tekintettel az e jogszabályhely alapján előterjesztett keresetből ki kell tűnnie, hogy a megtámadott határozatok mennyiben korlátozzák a felperesek egyesülési jogát. Ha ezt a felperesek nem tudják megjelölni, úgy jogvédelemre ténylegesen nem szorulnak.

Adott esetben a felperesek a támadott határozatok mindegyikénél arra hivatkoztak, hogy a 2003. május 9-én szabálytalanul megválasztott alperesi szervek minden azóta hozott határozata szükségképpen törvénysértő. Állításukat a Heves Megyei Bíróság jogerős ítéletével kívánták alátámasztani, amely a 2003. május 9-én, a tisztújító küldöttközgyűlés által hozott 1-72/2003. számú határozatokat megsemmisítette. A felperesi álláspont szerint e jogerős ítéletnek a küldöttközgyűlés időpontjára visszaható hatálya folytán automatikusan megdőlni a jelen perben támadott határozatok érvénye.

Az ítélet tábla ezzel az állásponttal nem ért egyet.

A fentebb már hivatkozott bírói gyakorlat szerint az Etv. 10. § (1) bekezdése alapján indult perekben a bíróság az Etv. 16. § (2) bekezdése szerint jár el: ennek megfelelően a Heves Megyei Bíróság is a 2003. május 9-i küldöttközgyűlési határozatok megsemmisítéséről rendelkezett.

A megsemmisítés azt jelenti, hogy a törvénysértő határozatot - a jogerős ítélet alapján - nem lehet jogszerűnek tekinteni, ugyanakkor az Etv. arra nézve nem tartalmaz rendelkezést, hogy a megsemmisítésnek milyen jogkövetkezménye van. Ebből pedig az következik, hogy a jogerős ítéletnek nem lehet ex tunc hatálya; a törvénysértő határozat vonatkozásában ugyanis nem a polgári jogi értelemben vett érvénytelenségről van szó, amelynél az eredeti állapot - a Ptk. 237. § (1) bekezdésében külön szabályozottan - helyreállítandó, hanem egy speciális rendelkezésről, amelynek célja a törvényesség helyreállítása. A megsemmisítés ezért marasztalást nem tartalmaz, tehát az általános szabályok szerint nem végrehajtható határozat.

Az Etv. szerint a törvénysértőnek tartott határozat megtámadása a határozat végrehajtását nem gátolja: ez az önkormányzatiság elvéből egyenesen következik. Csak arra van lehetőség, hogy a bíróság indokolt esetben a határozat végrehajtását felfüggeszse (Etv. 10. § (2) bekezdés). A jogalkotó tehát elfogadta azt a helyzetet, hogy valamely határozat megtámadása esetén is a társadalmi szervezet - főszabályként - tovább működik, ennek során intézkedéseket foganatosíthat, határozatokat hozhat, melyeket utóbb meg nem történné tenni nem lehet. Az Etv. 10. § (2) bekezdéséből továbbá az is következik, hogy a törvénysértő határozat végrehajtása nem jogsértés, hiszen erre a jogszabály ad lehetőséget. Ha pedig a törvénysértő határozat jogszerűen végrehajtható, akkor a törvényesség helyreállítása csak a jövőre nézve lehetséges, a jogerős ítéletet a továbbműködés során kell figyelembe venni, az a már lezajlott események (újabb határozatok) orvoslására nem hivatott. Az Etv-ben rögzített szabályozásnak nem is ez a célja,

hanem az, hogy a társadalmi szervezet a jogszabályok és a maga szabta keretek között (alapszabály) szabályosan működjön. Ennek megfelelően a valamely alperesi határozatot megsemmisítő jogerős ítélet nem sértheti - és az Etv. szabályozása szerint nem is sérti - a tagok többségének jogát a működéshez, az alapvető szabadságjoguk - az egyesülési jog - gyakorlásához.

Kifejezett jogszabályi rendelkezés hiányában tehát az alperesi határozat megsemmisítését kimondó jogerős ítéletnek nincs ex tunc hatálya, ennél fogva az a körülmény, hogy a 2003. május 9-én hozott alperesi határozatokat a bíróság törvénysértőnek nyilvánította, az ezt követően, de a Heves Megyei Bíróság 5.P.20.096/2006/71. számú ítéletének 2008. május 6-án történt jogerőre emelkedése előtt hozott alperesi határozatok törvénysértő voltát nem alapozza meg.

A felperesek a 2004. június 4-i határozatok tekintetében alapszabályba ütközésre is hivatkoztak, e körben a kereset elutasításának az elsőfokú bíróság által kifejtett indokai helytállóak. A felperesek ezen megtámadási okra utalás mellett kereseti tényelődadást nem tettek, így az elsőfokú bíróság a keresetet csak e hiányos tartalom alapján bírálhatta el.

A felperesek fellebbezésükben már előadták, hogy a 2004. június 4-i határozatokat mely konkrét okból tartják alapszabályba ütközőnek: a másodfokú eljárásban azonban új tény előadására a Pp. 235. § (1) bekezdés folytán nem kerülhet sor. Az ítéltábla ezért a fellebbezésben felhozott új tényelődadások valóságát nem vizsgálta, nem is vizsgálhatta.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemben helyes döntését - a fenti indokolásbeli pontosítással - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A fellebbezés eredménytelensége folytán a felperesek maguk viselik költségeiket; az alperesnek másodfokú perköltségigénye nem volt, ezért az ítéltáblának erről rendelkeznie nem kellett.

Budapest, 2009. február 24.

. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke

Dr. Szabó Klára s.k.
előadó bíró

Világhyiné dr. Böcskei Terézia s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: